

ความคิดเห็นของผู้พิพากษาต่อพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ :

ศึกษาเฉพาะกรณีศาลจังหวัด ภาค 1

Judge's Opinion Toward Probation Act. 2558 :

Case study on Provincial Court Region I

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล

Naunjun Tasanachikul

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่มีต่อพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ.2558 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาค้างนี้ คือผู้พิพากษาศาลชั้นต้นที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลจังหวัด ภาค 1 วิธีการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้พิพากษาในศาลจังหวัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่มากกว่า 5 ปี มีการเก็บตัวอย่างด้วยวิธี Accidental Sampling โดยใช้เทคนิคการสังเกตด้วย

ผลการศึกษา ผู้พิพากษาส่วนมากร้อยละ 90 เห็นด้วยกับรายงานการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติที่เสนอต่อศาลและร้อยละ 70 เห็นด้วยกับพนักงานคุมประพฤติในการเสนอเงื่อนไขเพื่อการคุมประพฤติจำเลยกรณีศาลสั่งให้จำเลยผู้ถูกคุมประพฤติทำงานบริการสาธารณะจำนวนร้อยละ 70 ผู้พิพากษาเห็นว่าไม่ต้องถามความสมัครใจจากผู้ถูกคุมประพฤติเนื่องจากศาลมีอำนาจตามกฎหมาย ผู้พิพากษาเห็นว่าก่อนปฏิบัติงานพนักงานคุมประพฤติควรได้รับการอบรมด้านการสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย (Social Case Work) จำนวนร้อยละ 90 เพื่อจะได้นำความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคการปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้ถูกคุมประพฤติโดยมีเป้าหมายให้ผู้ถูกคุมประพฤติดอมรับและเข้าใจปัญหาและสามารถช่วยตัวเองได้กลับไปอยู่ในสังคมเป็นพลเมืองดีต่อไป ข้อมูลเกี่ยวกับการคัดเลือกอาสาสมัครคุมประพฤติจากชุมชนผู้พิพากษาทุกคนเห็นร่วมกันว่าการคัดเลือกอาสาสมัครจากชุมชนมีความสำคัญต่อระมัดระวังอย่างยิ่ง ข้อมูลสำคัญกรมคุมประพฤติ ควรอยู่ในกำกับดูแลของหน่วยงานใดร้อยละ 80 ผู้พิพากษาเห็นว่ากรมคุมประพฤติควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศาลยุติธรรม

คำสำคัญ: ผู้พิพากษา, พระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ.2558, ศาลจังหวัด ภาค 1

* ข้าราชการบำนาญ ศาสตราจารย์ระดับ 11, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ, ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Retired government official Professor C-11, Professor Advisory Level Department of Political Sciences and Public Administration, Faculty of Social Science Kasetsart University. Email : Fsocnjt@ku.th

Received: August 2, 2024

Abstract

The purpose of this research were to study the judge's opinion toward probation Act 2016. The sample of this study were judge from provincial court in region I, method of indepth interview 10 judge who were period of holding judge over 5 years, by accidental sampling and observation technique was also used in case study in court.

Result of this study majority of judge 90% agree with pre-sentence investigation report by probationer, 70% the judge agree with suggestion's probationer on the condition of probation. 70% the judge agree with they can refer the offender to work public service by law. 90% the judge agree with probationer are trained by social case work which the application of scientific method of helping offender and recommend suitable plans and supervision the offenders to return them to their community as a good citizen. Selection volunteer every judge agree with careful selected volunteer from community. The qualified volunteer is very importance for probation. The court have final authority and responsibility for this position in all case. Final conclusion, majority of judges 80% agree with probation department is under supervision of judicial court.

Key words : Judge, Probation Act. 2558, Provincial Court Region I

ความสำคัญของปัญหา

สังคมประเทศไทยในปัจจุบันมีการเคลื่อนไหวอย่างไร้พรหมแดน มีการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน เช่น เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนา นวัตกรรม ความเจริญทางวัตถุ และการเกิดองค์กรทางเศรษฐกิจที่มีการแพร่หลายทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ที่สำคัญการมีประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่นอาหาร ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ และการรักษาสุขภาพ ส่งผลให้เกิดการเอาเปรียบแข่งขัน และเบียดเบียนกันปัญหาอาชญากรรมจึงเกิดขึ้นตามกาลเวลามีการก่ออาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น การบังคับใช้กฎหมายอาญาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต้องมีการพัฒนา เจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรม พนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาจึงต้องมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันการพัฒนาสถาบันทางกระบวนการยุติธรรมก็ต้องทำให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้กระทำความผิด เช่น การสร้างเรือนจำ ทนทสถาน สถานีตำรวจ สำนักงานอัยการ และศาล นอกจากนั้นการพัฒนากิจการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การเพิ่มสำนักงานการคุมประพฤติ สถานฝึกอาชีพรวมทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) จึงต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18¹ การลงโทษได้แก่ประหารชีวิตจำคุก กักขัง ปรับและริบทรัพย์สิน ผู้กระทำความผิดจะถูกส่งตัวไปในส่วนของการราชทัณฑ์แล้วแต่กรณีเป็นราย ๆ ไป

กรณีที่ศาลพิพากษาการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษจะถูกส่งตัวไปสำนักงานคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรมต่อไป

ข้อมูลจากกรมประพฤติ

ปีงบประมาณ	คดีสืบเสาะ	คดีควบคุมและสอดส่อง
ปีงบประมาณ 2565	88,192	242,349
ปีงบประมาณ 2566	81,901	227,752

วิธีการคุมประพฤติเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการดำเนินการคุมประพฤติดำเนินการตามพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ. 2522 บัดนี้ได้มีการบัญญัติขึ้นใหม่พระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 ซึ่งใช้กฎหมายเดิมมาเป็นเวลา 37 ปี ตามพระราชบัญญัติการคุมประพฤติดั้งปัจจุบันมีการเพิ่มสาระสำคัญ ทั้งวิธีการ ขั้นตอน การฟื้นฟู และการสงเคราะห์ผู้กระทำความผิด รวมถึงการบัญญัติถึงอาสาสมัครการคุมประพฤติ

อนึ่งผู้พิพากษาเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายอาญามาตรา 56² ตามพระราชบัญญัติการคุมประพฤติในการลงโทษ รอการกำหนดโทษ และการรอการลงโทษ การพิพากษาความประพฤติจำเลยโดยสั่งตัวจำเลยไปยังกรมคุมประพฤติตามมาตรา 14³ ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่มีต่อพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

วัตถุประสงค์

1. ต้องการศึกษาความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่มีอำนาจต่อการ ปฏิบัติของพนักงานการคุมประพฤติ การดำเนินการตามวิธีการและ ขั้นตอนตลอดจนการนำความรู้ทางสังคมสงเคราะห์มาใช้ในการปฏิบัติงาน
2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่มีต่ออาสาสมัครและการใช้วิธีการเพื่อสร้างคามยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

¹ มาตรา 18 ประมวลกฎหมายอาญาดั้งเดิมแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2566 (คณะวิชาการ The Justice Group)

² มาตรา 56 ประมวลกฎหมายอาญา (พ.ศ.2566) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม คณะวิชาการ (The Justice Group)

³ มาตรา 14 พระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ.2559 คณะวิชาการ (The Justice Group)

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างคือผู้พิพากษาชั้นต้นที่ปฏิบัติงานในศาลจังหวัด เขตภาค 1 ของศาลยุติธรรมและกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกต้องปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

นิยามศัพท์

การคุมประพฤติ มาตรา 4 พระราชบัญญัติกฎหมาย พ.ศ. 2559 (คณะวิชาการ The Justice Group)⁴ หมายความว่า การสืบเสาะและการพินิจและการ คุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติ ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามคำสั่งหรือหนังสือแจ้งของศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจรวมทั้ง การใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

การสืบเสาะและพินิจ (มาตรา 4) หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเพื่อประมวลข้อเท็จจริงจะทำรายงานและความเห็นเสนอประกอบการพิจารณา ของศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

อาสาสมัครคุมประพฤติ หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือพนักงาน คุมประพฤติ

การดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง การที่ให้ความสำคัญ การบรรเทาผลร้ายหรือการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดโดยการให้ผู้เสียหายและผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ รวมทั้ง สมาชิกของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมได้ร่วมการหาวิธีการ ในการแก้ปัญหา

ศาล หมายถึง ผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา

รัฐมนตรี หมายถึง รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนพนักงานคุมประพฤติ ออกกฎระเบียบและประกาศตามพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

วิธีวิจัย

วิธีการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพโดยศึกษากฎหมายพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 ประมวลกฎหมายอาญา เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึกเป็น Case Study

⁴ พระราชบัญญัติกฎหมาย พ.ศ. 2559 มาตรา 4 คณะวิชาการ (The Justice Group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept interview) โดยเน้นการศึกษาเฉพาะราย (Case Study)

กลุ่มตัวอย่างคือผู้พิพากษาที่ทำงานศาลจังหวัดในเขตภาคหนึ่งของศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี ลพบุรี อโยธยา สมุทรปราการ อ่างทอง และสิงห์บุรี

ด้วยมีข้อจำกัดในระยะเวลาผู้วิจัยจะสุ่มมาเพียงสามจังหวัดผลการสุ่มได้ศาลจังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการและปทุมธานี

การคัดเลือกตัวอย่างใช้วิธี Purposive sampling เนื่องจากปริมาณคดีในแต่ละศาลมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยสัมภาษณ์ผู้พิพากษาที่ไม่ได้ออกนั่งบัลลังก์พิจารณาคดี

อย่างไรก็ตามผู้พิพากษาที่เลือกเป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้ต้องปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

การสังเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบพรรณนาโดยพิจารณาแนวคิดพื้นฐานในการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์กลุ่มตัวอย่าง 10 คนและคิดเกณฑ์ร้อยละจากฐานนั้นการประเมินเป็นระดับน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด

น้อยที่สุด	จำนวน	1-2	คนใน 10 คนหรือคิดเป็นร้อยละ	10-20
น้อย	จำนวน	3-4	คนใน 10 คนหรือคิดเป็นร้อยละ	30-40
ปานกลาง	จำนวน	5-6	คนใน 10 คนหรือคิดเป็นร้อยละ	50-60
มาก	จำนวน	7-8	คนใน 10 คนหรือคิดเป็นร้อยละ	70-80
มากที่สุด	จำนวน	9-10	คนใน 10 คนหรือคิดเป็นร้อยละ	90-100

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พตท. ศักดิ์สิทธิ์ เลิศบัวบาน⁵ (2544) ความคิดเห็นของผู้ถูกคุมความประพฤติต่องานคุมประพฤติ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ถูกคุมความประพฤติต่องานคุมประพฤติประชากร

⁵ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) วิธีการวิจัยทางพฤตินัยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หน้า 90 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กทม.

ในการศึกษาคือผู้ถูกคุมความประพฤติในเขตภาคหนึ่งของศาลยุติธรรมมีจำนวน 13,356 คนและจำนวนตัวอย่างที่ว่าจำนวน 388 คน ซึ่งถูกคุมความประพฤติอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง และอยุธยา

ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (รองศาสตราจารย์ พงรรัตน์ ทวีรัตน์ (2540))⁶ วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์หน้า 90 ในการสุ่มตัวอย่างใช้แบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ส่วนการสุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random sampling) โดยการจับฉลาก รายชื่อผู้ถูกคุมความประพฤติในแต่ละจังหวัดเพื่อเป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ถูกคุมความประพฤติในแต่ละจังหวัดตามรายชื่อที่ได้ส่งตัวอย่างโดยให้ผู้ถูกคุมประพฤติตอบแบบสอบถาม เมื่อมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติในจังหวัดนั้น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละสำหรับการพรรณาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนระดับความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นในการคุมประพฤติ ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Mean and Standard deviation) การพิสูจน์สมมติฐานโดยการหาค่า t-test และ F-test ในตัวแปร 2 กลุ่ม และ 3 กลุ่มขึ้นไปโดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 91 อายุระหว่าง 18-25 ปี ร้อยละ 64.7 มีการศึกษาระดับมัธยม ศึกษาร้อยละ 49.7 ประวัติการกระทำความผิด พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำความผิด และเคยกระทำความผิด มีจำนวนใกล้เคียงกันร้อยละ 57.2 และร้อยละ 42.8 ซึ่งผู้กระทำความผิดมาก่อนจะกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุดมีจำนวนร้อยละ 75.9

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้ถูกคุมประพฤติมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานคุมประพฤติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.144$) เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อย ผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนใหญ่ทราบว่า การที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติจะทำให้ศาลพิพากษาให้จำคุกได้ รองลงมาเข้าใจว่า เมื่อศาลพิพากษาออกการลงโทษจำคุก ศาลก็สามารถพิพากษาให้รอลงโทษได้อีก และข้อมูลเกี่ยวกับอาสาสมัครคุมประพฤตร้อยละ 70.2 ทราบว่าอาสาสมัครคุมประพฤติไม่ใช่ข้าราชการสังกัดกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

ความคิดเห็นของผู้ถูกคุมประพฤติต่องานคุมความประพฤติจากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้ถูกคุมความประพฤติมีความคิดเห็นต่องานคุมประพฤติในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.523$) คือมีความพอใจ เนื่องจากเห็นว่าการคุมประพฤติเป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดในการแก้ไขตัวเอง

⁶ ศักดิ์สิทธิ์ เลิศบัวบาน, 2544, ความคิดเห็นของผู้ถูกคุมความประพฤติต่อการคุมประพฤติ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเงื่อนไขที่ศาลสั่งให้คุมประพฤติ ไม่มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประวัติการกระทำความผิด และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานคุมประพฤติดีผลต่อการแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

กฎหมายหลักที่บัญญัติ การคุมประพฤติ คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 คณะวิชาการ The Justice group พ.ศ.2566

มาตรา 56 ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก หรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุก ไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

1. ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ
2. เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ
3. เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า 5 ปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในมาตรานี้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำความผิด มีทั้งหมดรวม 10 ข้อ

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ศาลจะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรควรที่จะต้องสัมพันธ์กับสภาพและข้อหาในการกระทำความผิด และเงื่อนไขนี้กฎหมายให้อำนาจศาลจะกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ดุลยพินิจของศาล

ที่มาของการคุมประพฤติ

ด้วยสาระสำคัญในการคุมประพฤตินั้น แม้จะปล่อยให้จำเลยมีอิสระในสังคมภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดควบคุมพฤติกรรมของจำเลยหรือผู้ถูกคุมประพฤติ หลักเกณฑ์ในการกำหนดข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเสรีภาพของตัวจำเลยมาจาก 3 ทฤษฎีดังนี้ (Friday, Paul C. 1970 p.12-14)⁷

1. ทฤษฎีเมตตา (Grace Theory) การคุมประพฤติถือเป็นสิทธิพิเศษที่เป็นความเมตตาของศาล หากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขในสิทธิพิเศษนี้ การคุมประพฤติก็จะถูกเพิกถอน
2. ทฤษฎีสัญญา (Contract Theory) ผู้ถูกคุมประพฤติให้ความยินยอมในการทำสัญญา ยอมรับเงื่อนไขบางประการเพื่อได้รับผลตอบแทน คือ เสรีภาพที่มีเงื่อนไขดังเช่นสัญญาทั่วไปที่หากมีการผิดสัญญา ก็จะต้องถูกลงโทษในรูปแบบต่าง ๆ กรณีนี้ก็คือถูกเพิกถอนการคุมประพฤติ

⁷ Friday, Paul, 1979, Critical Issues in Adult Probation, US. Government Printing Office, 1979 p.12-13

3. ทฤษฎีคุมขัง (Custodial Theory) จำเลยหรือผู้ถูกคุมความประพฤติอยู่ภายใต้การคุมขังเชิงกฎหมายของศาล หมายความว่า มีลักษณะกึ่งนักโทษที่มีสิทธิตามรัฐธรรมนูญถูกจำกัดลง เนื่องจากจำเลยกระทำความผิด

ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายที่เป็นสาระสำคัญในการคุมประพฤติของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องความรุนแรงของความผิด ประเภทความผิดรวมทั้งเงื่อนไขของการคุมประพฤติเป็นรูปแบบการคุมประพฤติแบบผสมผสาน⁸ (Shock Probation) Smykla, John ,Ortiz 1984 Probation and Parole p.99 คือคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด โดยมีทั้งการจำคุกผสมกับการปล่อยตัวโดยได้รับการควบคุมสอดส่องในชุมชน ซึ่งเป็นวิธีการของการคุมประพฤติที่สำคัญรูปแบบนี้ใช้กันมากในสหรัฐอเมริกาโอไฮโอเป็นรัฐที่เริ่มใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1965 คือมีการจำคุกในระยะสั้นประมาณ 90-120 วันแล้วปล่อยตัวไปโดยอยู่ภายใต้การคุมประพฤติ การสนับสนุนรูปแบบนี้เห็นว่าความจำเป็นของการจำคุกในระยะสั้นยังมีความสำคัญ ทั้งนี้ผู้กระทำความผิดจะได้รับการลงโทษซึ่งเป็นการข่มขู่มิให้กระทำความผิดอีก เนื่องจากการจำคุกในระยะสั้นก็ทำให้บุคคลนั้นได้รับมลทินและมีประวัติมัวหมองด้วย

ความคิดที่ศาลจะรอกการลงโทษ และรอกการลงโทษ และรอกการกำหนดโทษจึงเริ่มมีขึ้นนับเป็นการพัฒนาไปสู่การคุมประพฤติ แนวคิดกว้าง ๆ คือการคุมประพฤติที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศต่าง ๆ จะใช้กับผู้กระทำความผิดในระหว่างรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษเสมอ ศาลจะสั่งให้คุมประพฤติไม่ได้ตราบใดที่ไม่มีการพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษเสมอ

การรอกการกำหนดโทษ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้เป็นการเปิดโอกาสแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งได้รับโทษไม่ร้ายแรงให้มีโอกาสกลับตัวแก้ไขพฤติกรรมของตนเองเสียใหม่ก่อนที่จะได้รับโทษจำคุกจริง ๆ และการรอกการกำหนดโทษและการรอกการลงโทษใช้สำหรับโทษจำคุกเท่านั้นจะไม่ใช้กับโทษปรับและโทษจำคุกที่เปลี่ยนมาเป็นโทษกักขัง การรอกการกำหนดโทษ เป็นกรณีที่ศาลพิจารณาพิพากษาแล้วว่า จำเลยมีความผิดจริง แต่ยังไม่กำหนดโทษลงไปในขณะพิพากษา กรณีบางรายอาจเป็นได้ว่าถ้าภายในกำหนดระยะเวลาที่ศาลรอกการกำหนดโทษผู้นั้นไปกระทำความผิดอีก ศาลจะกำหนดโทษคดีที่รอไว้บวกกับโทษจำคุกในคดีใหม่ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นอีกก็ได้

รอกการลงโทษ Vernon Fox⁹, 1972, Introduction to Correction หน้า 10 ให้ความหมายว่าการรอกการลงโทษเป็นกรณีที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นมีความผิดจริงตามฟ้องของโจทก์และได้กำหนดโทษสำหรับความผิดนั้นแล้วแต่ให้รอไว้ก่อน รูปแบบนี้เป็นที่นิยมในบางประเทศ การรอกการลงโทษเป็นอิสระที่ศาลผู้มีอำนาจในคดีนั้น ๆ ใช้ดุลยพินิจอย่างกว้างขวาง

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล¹⁰ (2532) การคุมประพฤติและการพักการลงโทษได้ถึงข้อสังเกตเกี่ยวกับ

⁸ Smykla, John ,Ortiz 1984 Probation and Parole Crime Control in The Community, N.Y.Macmillan Publishing Company p.99

⁹ Vernon Fox , 1972, Introduction to Correction, Alex Juicy, Prentice Hall, Inc Englewood cliff p.10

¹⁰ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2532, การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ, สำนักพิมพ์นิติบรรณการ กรุงเทพมหานคร หน้า 457-460

การรอกการลงโทษ กฎหมายได้บัญญัติให้ศาลหรือผู้พิพากษามีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งต้องดำเนินการตามกฎหมายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเฉพาะความอิสระในมาตรา 56 เท่านั้น มาตรานี้เป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นหลักในการใช้มาตรการคุมประพฤติจำเลย ภายหลังจากที่ศาลใช้ดุลพินิจพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษแก่จำเลยซึ่งในความเป็นจริงผู้พิพากษาจะใช้ดุลพินิจโดยอิสระได้แยกเป็น 3 ประการดังนี้

1. การที่ศาลพิพากการรอกการลงโทษให้แก่จำเลยโดยไม่รับฟังรายงานการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติ เพราะเห็นว่ารายงานการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติเป็นเรื่องนอกพ้องนอกสำนวน ในบางรายปัญหาในทางปฏิบัติเกิดขึ้นในกรณีที่ตามพ้องของโจทก์ไม่ปรากฏว่าจำเลยเป็นบุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน แต่เมื่อศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะข้อเท็จจริงได้ว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแล้วและไม่ใช้โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เมื่อตามพ้องพนักงานอัยการไม่ได้ขอมาในชั้นสอบสวนก็ไม่พบว่าจำเลยเคยถูกจำคุกมาก่อน ดังนั้นการที่ศาลไม่ยกเหตุที่จำเลยถูกจำคุก เพราะถือเป็นเรื่องนอกพ้อง จึงเป็นการใช้ดุลพินิจอิสระอย่างกว้างขวาง

2. กรณีที่ศาลได้รับรายงานการสืบเสาะที่พนักงานคุมประพฤติเสนอมา โดยกฎหมายให้อำนาจศาลรับฟังรายงานนี้โดยไม่ต้องสืบพยานบุคคลประกอบข้อเท็จจริงที่พนักงานคุมประพฤติเสนอมา

3. การที่ศาลจะใช้ดุลพินิจพิพากษาจำคุกจำเลยก็ว่าจะยกเหตุจากรายงานการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติที่ว่าจำเลยต้องคำพิพากษาให้จำคุกมาก่อน ศาลอาจยกองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น อายุ ระดับความรู้ การมีวุฒิภาวะ แต่ยังกระทำความผิด จึงไม่ควรรอกการลงโทษให้ ซึ่งศาลจะเลือกการพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย

การสงเคราะห์

ในพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความสำคัญในการสงเคราะห์ โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 มาตรา 46 และมาตรา 41

มาตรา 41 เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามสมควร ผู้วิจัยเห็นว่าวิชาการเกี่ยวกับการสงเคราะห์ ควรได้นำมาใช้เพื่อช่วยให้ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (self-help) จึงควรทำความเข้าใจความรู้เกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์

Herbert H. Stroop¹¹ (1960) New York ศาสตราจารย์ทางสังคมวิทยา แห่ง Brooklyn Collodge ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า Social work is the Art of bringing various resources to bear on individual, group and community needs by the application of scientific method of helping people to help themselves

¹¹ Herbert H. Stoop, 1960 Social Work An Introduction to the Field, American Book Company New York 1960, p.3

วิธีการสังคมสงเคราะห์ทางด้าน Social Case Work ในการช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติ เป็นรายบุคคล โดยพนักงานคุมประพฤติจะนำทั้งทฤษฎีวิชาการและศิลปะทั้งในการสัมภาษณ์ หาข้อเท็จจริง รายละเอียดทุกอย่างของจำเลยผู้ถูกคุมประพฤติ ดังปรากฏ ตามมาตรา 56 ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้ถูกคุมประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติจะต้องเสียสละ มีเมตตา ตลอดจนรักษาความลับของผู้ถูกคุมประพฤติ วางตัว เป็นที่ศรัทธายอมรับของจำเลยผู้ถูกคุมประพฤติเพื่อหวังจะเปลี่ยนพฤติกรรมของพวกเขา ช่วยให้เขาไปอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ในแนวคิดและค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์ เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้นสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ดังทฤษฎี Behavior Modification ซึ่ง Edwin Thomas (1976) Introduction to Social Work¹² ทฤษฎีนี้เชื่อว่าคนเราทุกคนที่มีปัญหาสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ การสนองตอบ พฤติกรรม เราสามารถกระตุ้นได้ ทั้งนี้หมายถึงพนักงานคุมประพฤติจะได้นำทฤษฎีนี้มาใช้ในการปฏิบัติงาน การคุมประพฤติ ในระหว่างการสัมภาษณ์เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติหรือจำเลยมารายงานตัวในแต่ละคราว โดยพนักงานคุมประพฤติต้องพยายามให้ผู้ถูกคุมประพฤติเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีคือเข้าใจ ตัวเองยอมรับตามความเป็นจริง self-insight เพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงตัวเอง ซึ่งในที่สุดสามารถช่วย ตัวเองได้

ผลการวิจัย

เมื่อศาลสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะและพินิจจำเลยหรือผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้พิพากษา 9 ใน 10 มีความพอใจในระดับมากกับรายงานการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติ และ 7 ใน 10 เห็นด้วยในระดับมากให้พนักงานคุมประพฤติเสนอเงื่อนไขในการคุมประพฤติจำเลย ในบางรายศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยทำงานบริการสาธารณะหรือสาธารณะประโยชน์ศาลควรถาม ความสมัครใจผู้ถูกคุมความประพฤติผู้พิพากษา 7 ใน 10 มีความเห็นว่าไม่ควรถาม ความสมัครใจผู้ถูกคุม ความประพฤติ ศาลมีอำนาจโดยให้เหตุผลว่าการมีคำสั่งเช่นนี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษา

ข้อมูลเกี่ยวกับอาสาสมัครคุมประพฤติ ตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 บัญญัติให้มีอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ในการคัดเลือกอาสาสมัคร คุมประพฤติผู้พิพากษาทุกคนมีความเห็นว่าควรมีการตรวจสอบด้วยความเคร่งครัด 5 ใน 10 เห็นว่าควรมี การสอบประวัติจากผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ และควรมีการดำเนินการคัดเลือกโดยตั้งคณะกรรมการ

¹² Milton G Thackeray 1976, Introduction to Social Work Englewood Cliffs New Jersey, p.6

ข้อมูลที่สอดคล้องกัน ผู้พิพากษา 7 ใน 10 คนเห็นว่าเพื่อประโยชน์การคุ้มครองประเพณีการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยกำหนดให้ผู้เสียหายผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติและสมาชิกในชุมชนมาร่วมประชุมหาทางแก้ปัญหาสำหรับการคัดเลือกตัวแทนจากชุมชนผู้พิพากษา 8 ใน 10 คน เห็นว่าตัวแทนจากชุมชนควรเป็นคนที่รู้จักผู้ถูกคุ้มครองประพฤติและเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน

ในการปฏิบัติงานของพนักงานคุ้มครองประพฤติควรที่จะมีความรู้ทักษะในด้านสังคมสงเคราะห์ ผู้พิพากษา 9 ใน 10 คนเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าก่อนการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพนักงานคุ้มครองประพฤติพนักงานคุ้มครองประพฤติควรได้รับการอบรมวิชาการ เทคนิค ทางด้านสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย (Social Case Work) เพื่อจะได้ทำงานกับผู้ถูกคุ้มครองประพฤติเฉพาะรายบุคคล โดยช่วยให้เค้าช่วยเหลือตัวเองได้ต่อไปในที่สุด

ประเด็นเกี่ยวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการคุ้มครองประพฤติด้านบัญญัติให้ผู้พิพากษามีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อแก้ไขฟื้นฟูและป้องกันมิให้ผู้ถูกคุ้มครองประพฤติกระทำผิดอีกและพระราชบัญญัติการคุ้มครองประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 25 วรรค 4 (คณะวิชาการ The Justice Group พ.ศ.2566 หน้า 230) บัญญัติว่าหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุ้มครองประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ในสาระสำคัญกรณีดังกล่าวนี้ผู้พิพากษา 8 ใน 10 คน เห็นควรให้ศาลใช้ดุลยพินิจ กำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรแก่จำเลยผู้ถูกคุ้มครองประพฤติในแต่ละคดีตามที่เห็นสมควรเป็นราย ๆ ไป

พิจารณาการปฏิบัติงานของกรมคุ้มครองประพฤติพนักงานคุ้มครองประพฤติทำหน้าที่สืบเสาะและสอดส่องจำเลยหรือผู้ถูกคุ้มครองประพฤติแล้วเสนอศาลซึ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาผู้พิพากษาส่วนใหญ่ 8 ใน 10 คน เห็นว่ากรมคุ้มครองประพฤติควรอยู่ในการกำกับดูแลของศาลยุติธรรม

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้พิพากษาต่อพระราชบัญญัติการคุ้มครองประพฤติ พ.ศ.2559 ศึกษาเฉพาะกรณีศาลจังหวัดในเขตภาค I ศาลยุติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของพนักงานคุ้มครองประพฤติเกี่ยวกับการสืบเสาะ การสอดส่องและรวมทั้งกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการในการคุ้มครองประพฤติ การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้พิพากษาศาลจังหวัดในเขตภาค I จำนวน 10 คน ผลจากการสุ่มได้ศาลจังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ และปทุมธานี การเลือกตัวอย่างใช้วิธี purposive sampling คือจะเลือกสัมภาษณ์ผู้พิพากษาที่ไม่ได้ขึ้นพิจารณาคดีด้วยวิธี accidental sampling จนครบจำนวน 10 คน ทั้งนี้ผู้พิพากษาทุกท่านจะต้องปฏิบัติงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบพรรณนา โดยพิจารณาแนวคิดพื้นฐานในการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้โดยใช้เกณฑ์กลุ่มตัวอย่าง 10 คน และคิดเกณฑ์ร้อยละจากฐานนั้น การประเมินเป็นระดับจากน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด

ผลการวิจัย ผู้พิพากษาจำนวน 9 ใน 10 พอใจในรายงานการสืบเสาะที่พนักงานคุมประพฤติเสนอต่อศาลในระดับมาก และ 7 ใน 10 เห็นด้วยระดับมาก ที่พนักงานคุมประพฤติเสนอเงื่อนไขต่อศาล ในการกำหนดให้จำเลยปฏิบัติในระยะเวลาที่ศาลสั่งคุมประพฤติ ในการที่ศาลกำหนดเงื่อนไขในกรณี ที่ศาลสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสาธารณะ ผู้พิพากษา 7 ใน 10 มีความเห็นว่าไม่ต้องถาม ความสมัครใจของผู้ถูกคุมประพฤติ การที่อาสาสมัครมาช่วยพนักงานคุมประพฤติ ผู้พิพากษาทั้ง 10 คน เห็นว่าการคัดเลือกอาสาสมัครจากชุมชนควรต้องพิจารณาเคร่งครัดทั้งประวัติและการยอมรับจากชุมชน และควรทำในรูปแบบคณะกรรมการ สำหรับพนักงานคุมประพฤติ ผู้พิพากษา 9 ใน 10 เห็นสมควรให้ พนักงานคุมประพฤติได้เข้ารับการอบรมทางสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายทั้งวิชาการ เทคนิค และศิลปะ ก่อนการทำหน้าที่พนักงานคุมประพฤติ

ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติดังถึงขั้นตอน และวิธีการ ที่จะปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมประพฤติ ผู้พิพากษา 8 ใน 10 เห็นว่าศาลควรมีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไข และวิธีการ ในการคุมประพฤติจำเลย และเมื่อพิจารณาในภาพรวมของการคุมประพฤติ ผู้พิพากษา 8 ใน 10 เห็นว่า กรมคุมประพฤติควรอยู่ในกำกับดูแลของศาลยุติธรรม เนื่องจากมีความเห็นว่าศาลมีอำนาจและบทบาท ในการควบคุมกระบวนการคุมประพฤติไม่ว่าจะเป็นการพิพากษา การกำหนดเงื่อนไขมาตรการเชิงสมานฉันท์ และการยกเลิกการคุมประพฤติ

การวิจารณ์งานวิจัย

เมื่อพนักงานคุมประพฤติเสนอรายงานการสืบเสาะต่อศาล ผู้พิพากษาสืบเสาะมีความพอใจ 9 ใน 10 หน้าที่สำคัญของพนักงานคุมประพฤติคือการสืบเสาะหารายละเอียดเกี่ยวกับตัวจำเลยมาเสนอ ต่อศาล เพื่อศาลจะได้พิจารณาด้วยความรอบคอบ พนักงานคุมประพฤติเปรียบเป็นมือขวาของศาล ช่วยให้ศาลพิจารณาพิพากษาได้อย่างเหมาะสม สำหรับการที่พนักงานคุมประพฤติเสนอเงื่อนไข ที่จะกำหนดให้จำเลยหรือผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัตินั้น ผู้พิพากษา 7 ใน 10 เห็นด้วยกับที่พนักงาน คุมประพฤติเสนอมา ก็เป็นเพราะพนักงานคุมประพฤติได้สืบเสาะจำเลยเกี่ยวกับประวัติ ครอบครัว การศึกษา การทำงาน สุขภาพ อุปนิสัย รวมตลอดถึงภาวะจิตใจ และสิ่งอื่นทั้งปวง พนักงานคุมประพฤติ ย่อมต้องรู้จักจำเลยได้ดี

การดำเนินการคุมประพฤติเงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือ สาธารณะประโยชน์ ผู้พิพากษา 7 ใน 10 คน เห็นว่าไม่ต้องถามความสมัครใจของจำเลย ด้วยเหตุผล ที่ศาลเห็นว่าการที่ศาลสั่งคุมความประพฤติจำเลยถือเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาด้วย

การที่พนักงานคุมประพฤติทำงานในหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ.2559 มาตรา 17 กำหนดให้อาสาสมัครมาช่วยงานของพนักงานคุมประพฤติ ผู้พิพากษาทุกคนเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในการคัดเลือกอาสาสมัครคุมประพฤติจากชุมชนด้วยความระมัดระวัง โดยดูจากประวัติของแต่ละคน ความประพฤติ อุปนิสัยมีจิตอาสา รักการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเสียสละ ด้วยเห็นว่าการทำงานช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติ แม้จะได้ค่าตอบแทนไม่มาก แต่ผู้ช่วยเหลือจะต้องมีเมตตากรุณาอย่างสุจริตด้วย

ก่อนการที่พนักงานคุมประพฤติจะปฏิบัติหน้าที่ บทบาทของพนักงานคุมประพฤตินั้น ผู้พิพากษาส่วนมากร้อยละ 90 เห็นว่าก่อนปฏิบัติงาน พนักงานคุมประพฤติควรได้รับการอบรมวิชาการด้านสังคมสงเคราะห์โดยเน้นที่การสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย (Social Case Work) ซึ่งต้องใช้ทั้งทฤษฎี และศิลปะในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การเสาะหาข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การรวบรวมหลักฐานเอกสารช่วยให้พวกเขาเข้าใจและยอมรับตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นการมองเห็นปัญหา และสามารถช่วยตัวเองได้ในที่สุด

เกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการ ผู้พิพากษาร้อยละ 80 เห็นว่าควรเป็นอำนาจของผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 โดยอธิบายว่าเพราะการคุมประพฤติเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษา ไม่เห็นด้วยที่รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมจะมีอำนาจกำหนดระเบียบ ตามมาตรา 25 วรรค 4 ที่บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด”

ข้อมูลสุดท้ายที่น่าสนใจ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม กรมคุมประพฤติควรอยู่ในกำกับดูแลของศาลยุติธรรม ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานคุมประพฤติเปรียบเหมือนมือขวาของศาล ศาลมีอำนาจรับผิดชอบการดำเนินการคุมประพฤติทุกขั้นตอน ผู้พิพากษา 8 ใน 10 เห็นว่ากรมคุมประพฤติควรอยู่ในกำกับดูแลของศาลยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

1) ระยะเวลาที่พนักงานคุมประพฤติจะส่งรายงานการสืบเสาะเสนอศาลที่ควรให้ขยายได้มากที่สุดถึง 45 วันการส่งล่าช้าเกินไปอาจมาจากภาระงานของพนักงานคุมประพฤตินั้นมาก ความล่าช้านี้ทำให้จำเลยมีปัญหาที่ต้องชงนานขึ้น ดังนั้นอาจกำหนดให้กฎหมายว่าหากบางรายต้องใช้เวลาเกิน 30 วันควรต้องมีเหตุผลที่จำเป็นจริงๆ ที่ทำให้ ต้องล่าช้าเกินกว่านั้น

2) ในการปฏิบัติการดำเนินการคุมความประพฤติควรมีการกำหนดเป็นกฎหมายให้มีพนักงานคุมประพฤติประจำที่ศาลเพื่อพบจำเลยที่ศาลสั่งให้คุมประพฤติในทันทีที่ศาลแทนการให้จำเลยไปพบที่สำนักงานคุมประพฤติซึ่งอาจอยู่ไกลหรือไกลก็ได้ ถ้าจำเลยพบพนักงานคุมประพฤติได้ทันทีก็จะได้รับคำอธิบายจากพนักงานคุมประพฤติทราบถึงความสำคัญของการคุมประพฤติและมอบสมุดนัดแก่จำเลยจะทำให้จำเลยมาตามนัดและปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ดี

3) เพื่อให้ศาลมีข้อเท็จจริงรอบด้านก่อนการกำหนดโทษควรมีการคุมประพฤติทุกเรื่องที่ศาลจะตัดสินโดยไม่ต้องรอให้ศาลสั่งโดยอาจทำไปในทันทีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องเพื่อศาลจะได้มีข้อเท็จจริงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวจำเลยมากพอ

4) ควรนำวิชาชีพทางสังคมสงเคราะห์มาพัฒนาพนักงานคุมประพฤติให้มีความรู้ มีทักษะในการช่วยเหลือจำเลยเป็นรายบุคคลให้เข้าใจและยอมรับปัญหาแก้ไขและช่วยเหลือตนเองได้ในที่สุด

5) พนักงานคุมประพฤติทำงานเสียสละควรมีการกำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับลักษณะงาน

บรรณานุกรม

นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล (2532). การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ. บรรณการ.

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2566. (ม.ป.ป.). คณะวิชาการ.

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 (พ.ศ.2566). (ม.ป.ป.). คณะวิชาการ (The Justice Group).

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พระราชบัญญัติการคุมประพฤติ พ.ศ.2558 มาตรา 14. (2566). คณะวิชาการ (The Justice Group).

ศักดิ์สิทธิ์ เลิศบัวบาน (2544). ความคิดเห็นของผู้ถูกคุมความประพฤติต่อการคุมประพฤติ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Fox, Vernon. (1972). *Introduction to Correction*. Englewood cliff.

Friday, Paul., (1979). *Critical Issues in Adult Probation*. US. Government Printing Office.

Smykla, John ,Ortiz. (1984). *Probation and Parole Crime Control in The Community*. Macmillan.

Strup, Herbert H. (1960). *Social Work An Introduction to the Field*. American Book Company.

Thaekuay, Milton G. (1976). *Introduction to Social Work*. New Juicy.